

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

V. De Criminis delatione per viam exeeptionis[sic!].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

utroque depositus fuit: quæ ordinaria, eademque poena eft, quæ de Jure fuiffet infligenda, fi aduerfus eum proceffum fuiffet per viam accufationis. Idem perfuadet ratio partim; quia judex ex caufa imponere aliquando poteft poenam ordinariâ majorem, l. *Quid ergo* 13. §. 7. ff. de *His, qui not. infam.* præfertim quando, multis contumaciter delinquentibus, exemplò eft opus, l. *Aur facta* 16. §. fin. ff. de *Pœnis*. Cur non ordinariam five eam, quæ delicto ftatuta eft à Jure? partim; quòd ita evitetur omnimoda correctio Juris Civilis, in modo puniendi nullam differentiam facientis inter accufationem & inquifitionem, teste Bartolo in l. *Infamem* 7. ff. de *Publ. judic.* & confuetudo, quâ ordinaria etiâ, cum pofteriori viâ proceditur, infligitur, Juri non contraria fed consentanea evadat.

Neque aduerfatur ratio allata in contrarium, quia, fi ea urgeret, poenæ ordinariæ locus nunquam foret in inquifitione, contra *pr. c. Inquifitionis cit.* Accedit; quòd, cum inquifitio fuiffet locò accufationis, poenæ, quæ in hac infligitur, locus etiam fit in illa: licet ea mitigari à facris Canonibus permittatur.

ARTICULUS V.

De Criminis Delatione per viam Exceptionis.

SUMMARIUM.

100. Crimen in judicium aliquando venit per Confessionem:
 101. Aliquando per Exceptionem, civiliter vel criminaliter propositam.
 102. Effectus Exceptionis civiliter,

103. Et criminaliter proposita.

104. In dubio proposita civiliter præsumitur.

PRæter ordinarios, hæcenus declaratos, duobus modis crimina in judicium deducuntur.

Unus eft Confessionis, *c. Cum super 2. de Confessis*, quâ de crimine in judicio factâ, ad instituendum super eo proceffum Inquifitionis redque poenam, etiam ordinariam, per sententiam infligendam, judici viam aperiri, dictum eft ad *Rubric. cit. n. 29.*

Alter Exceptionis, *c. Cum dilectus 2. de Ord. cognit. c. 1. de Except. & c. Super his 16. hæc Rubr.* idque duplici modò, civiliter, vg. ad accufatorem vel testem ab accufando vel testificando repellendum: vel criminaliter & ad vindictam, eum fcilicet non folùm ab accufatione vel testificatione removendò: fed infuper intendendò; ut poena delicto comensurata per sententiam infligatur, *Clarus §. fin. q. 19. à n. 12. & Scaccia de Judic. Civil. & Crim. Lib. 1. cap. 75. n. 2.*

Priori modò, five civiliter excipiendò, si crimen opponatur, ex tali proceffu sequi non poteft sententia criminalis, quâ accufator vel testis ad ordinariam vel extraordinariam poenam condemnatur, quantumvis crimen legitime fuerit probatum: fed solummodo à proposita accufatione vel testificatione per sententiam interlocutoriam quis removeri, *c. Cum dilectus cit. §. Verum.* Ratio eft; quia judex officium suum impertiri & sententiam formare debet juxta formam five petitionem deductam in libello, seu finem, ad quem Actio vel Exceptio tendit, *c. Qualiter 24. hæc Rubr. & c. Licet 30. ibi, Ut juxta judicii formam sententia quoque dicitur, de Simonia.* civiliter autem excipiendò accufatori

D 2

cusatori vel testi crimen opponens, eum solummodo à proposita accusatione vel testificatione removeri, non ad poenam condemnari petit, *c. Cùm dilectus cit. & l. Exceptio 2. ff. de Exceptionibus*, Clarus *cit. n. 2.* Vivianus, *in c. cit. §. Sed per hoc & ibi Barboſa n. 5.* Ex tali, inquam, *processu*; quia iudici saltem aperitur via ad inchoandum novum processum; cùm, si ex ejusmodi exceptionis probationibus delictum appareat, ex officio inlittere valeat inquisitionem; & ad rei, crimen confessi, de eòve legitime convicti condemnationem & punitionem devenire, ut iidem observant *l. cit.*

Excipiendus etiam est casus, quò agenti criminaliter excipiendò obiicitur crimen, contingens delictum vel causam principalem; sic enim, si marito, uxorem accusanti de adulterio, excipiendò obiicitur lenocinium; quòd scilicet ejus persuasionem adulterium sit commissum, crimine hoc probatò accusatoris condemnationem ad poenam ordinariam sequi: & si testi falsi testimonii, circa causam principalem dicti, crimen obiicitur, eum de isto legitime convictum poenà extraordinarià puniri posse, desumitur ex *l. Nullum 14. in fine C. de Testibus*, Laiman. *in c. 1. de Exception. n. 5. & 6.* Neque ad hoc novò processu opus esse, cum Bartolo *in l. Ex lege 2. §. Si publico 5. ff. ad L. Jul. de Adult. n. 20.* tradunt Decianus *Trat. Crim. Lib. 3. cap. 30. n. 2.* & Scaccia *cit. cap. 75. uterque n. 3.*

103 Posteriori modò excipiendò crimen obiiciens partes assumit accusatoris; & propterea imprimis istius instar objecti criminis locum & tempus exprimere & cætera observare debet, quæ supra à n. 21, declarata *l. Libellorum 3. ff. de Accusat. præscribuntur.* Ratio est; quia exceptio tendens ad vindictam accusationi æquiparatur, in eamque transit, Dein-

de, exceptione ab ipso legitime probatà; accusator aut testis, cui objecta est, non solum ab accusatione vel testificatione removendus: sed juxta petitionem excipientis ad poenam delicto à Jure impostam, vel istà deficiente, ad arbitrariam per sententiam est condemnandus, *cit.*, Clarus *n. 3.* & Scaccia *n. 2.* Demum, si is, cui crimen ita objectum est, adversariò in probatione deficiente, per sententiam absolvatur, super eo crimine de novo accusari ab alio etiam non potest, *arg. c. Super his cit. & l. Si cui 7. §. 2. ff. de Accusat. ubi Bartolus n. 5. & Decianus cit. cap. 30. n. 2.*

Hujusmodi exceptioni criminaliter objectæ simillima est exceptio, quæ ad prælaturam aliàmve dignitatem aut beneficium Ecclesiasticum per electionis confirmationem, aliàmve provisionem jam promotò, ejusque titulum assecuto obiicitur crimen, quod de Jure obstat ejus Consecrationi, Ordinationive aut missioni in possessionem; cùm, sicut posteriori casu v.g. accusator non solum ab accusatione repellitur, sed insuper puniatur: sic etiam talis, probatò crimine, non solum à Consecratione, Ordinationeve, vel possessionis apprehensione impediatur: sed insuper jure, per confirmationem aliàmve provisionem jam quæsità, scilicet titulò dignitatis vel alterius beneficii Ecclesiastici privetur, *c. Super his cit.* Ratio est partim; quòd hujusmodi exceptio imitatur accusationem, istiusque instar exigit inscriptionem *c. cit. ubi Joan. Andr. n. 10.* Vivianus §. *Excipiens*, & Pirrhing *ad hanc Rubric. n. 102.* tum verò ob favorem & utilitatem Ecclesiæ: cui, quia Prælatus aut Rector non consecratus, non ordinatus, aut carens administratione inutilis foret, Jure introductum est; ut crimine, quod excipiendò objectum est, probatò, non solum à jure quæ-

jure quærendo, scilicet consecratione, ordinatione, vel possessionis apprehensione impediretur: sed insuper privaretur jure per confirmationem aliamve provisionem quasitò, sive titulò dignitatis, aut alterius beneficii jam obtenti, DD. *citt.*

104. Porro in dubio, an crimen ab excipiente civiliter vel criminaliter objectum, & in judicium deductum sit, id ci-

viliter objectum præsumitur; proinde, que id criminaliter in judicium deductum asserenti probandi onus rectè imponit Decianus *cit. cap. 30. n. 4.* quòd contra se habeat Regulam de exceptione, naturà suà non ad vindictam, sed agentis intentionem excludendam tendente, *c. Cum dilectus & l. Exceptio citt.*

TITVLVS II.

De Calumniatoribus.

SUMMARIUM.

1. Tribus modis accusatio temeraria evadit.
2. Calumnia alia Vera, alia Præsumpta est.
3. A præsumpta accusator aliquando liberatur;
4. Ut etiam non condemnetur in expensis;
5. Quas, si non excusetur, refundit,
6. Et talionis pœnam, Canonicò in quibusvis;
7. Civili Jure in Ordinariis criminibus incurrit.
8. Pœna illa non usu passim sublata est:
9. Sed restituta à Pio V.
10. Et in variis Religionibus recepta.
11. Falsi pœnis accusator per se non tenetur:
12. Infamis tamen sit, & irregularis:
13. Et beneficiis privatus deportatur.
14. Pœne Prævaricationis,
15. Et Tergiversationis.

Accusatio, denuntiatioque ad superiorem Rubricam declarata aliquando temeraria atque, ut cætera delicta, sic etiam ipsæ pœnis obnoxia esse solent, & possunt tribus modis calumniandò, prævaricandò, tergiversandò, *can. Si quem 8. §. Accusatorum, §. Prævaricator, 2. q. 3. & l. 1. §. 1. ff. ad S. C. Turpill.*

Calumniari hòc locò & in Criminalibus causis dicitur is, qui falsum crimen scienter ac dolò malò intendit, §§. *citt.* de qua intentione seu delatione falsi criminis, & deferentis dolo, sive delationem ab eo ex malitia sive alterum infamandi studiò factam, si certò v.g. ex ipsius deferentis judiciali confessione, ex depositionibus testium, aliisve probationibus legitime receptis constet, calumniator Verus: Præsumptus autem calumniator dicitur, si defecerit in delati criminis probatione, *can. Calumniator 2. & can. Si non probaverit 3. q. cit.* cum enim, qui aliquem in judicium vocat, paratas habere debeat probationes, *l. Qui accusare 4. C. de Edendo,*

D 3

calum-